

1881

1. Beh. af Lovf. indeh. Tillæg til Lyendeloven.

1882

dets Skudsmaalsbog findes indført en skriftlig Paategning" om Lyendeforholdet. Det forekommer mig nemlig utvilsomt, at det, fordi der findes en saadan Paategning i Lyendets Skudsmaalsbog, ingenlunde er givet, at den nye Husbond, der fæster Lyendet, er vidende om, at en saadan Paategning findes. Hvorledes kan man betragte det Faktum, at der findes en saadan Paategning i Skudsmaalsbogen, som en for den Vedkommende vitterlig Sag, og det ikke blot, naar han fæster Lyendet til fast Tjeneste, men ogsaa som Dagleier hos sig? Det forekommer mig, at disse to Ting paa ingen Maade betinge hinanden. Naar et Lyende kommer til en Mand og vil fæstes eller tage Dagleie og fremstiller sig selv som Dagleier, og Manden tager ham i Arbeide som Dagleier, vil han ifølge disse to Paragrafer — jeg tror ikke at tage feil, naar jeg siger, at det er udtalt i Landsstinget af den ærede Ordfører for Udvalget der — utvilsomt blive straffet, hvis det senere oplyses, at Vedkommende har en Skudsmaalsbog, hvori der findes en Paategning som den omhandlede. Det forekommer mig imidlertid at være utilstedeligt at gjøre Trediemand ansvarlig for et Forhold, hvorom han ikke kan være vidende. Det beror jo nemlig paa Lyendet eller Arbeideren, der melder sig, om han vil meddele eller ikke, at han er i Besiddelse af Skudsmaalsbog. Han kan benegte det, og i saa Tilfælde er Husbonden aldeles ude af Stand til at tilvejebringe nogen som helst Bevis for eller Oplysning om, at en Skudsmaalsbog med en saadan Paategning eksisterer. Skulde jeg tage feil i dette Punkt, vil det være mig kjært at blive belært derom, men for saa vidt jeg ikke tager feil, maa jeg anse dette Spørgsmaal for saa vigtigt, at for saa vidt de vedkommende Bestemmelser blive staaende, ikke vil kunne give Loven min Stemme. Det er allerede i og for sig for mig en meget tvivlsom Ting, at § 5 har den nævnte Bestemmelse ikke blot om Tjeneste, men ogsaa om Arbeide. Det forekommer mig, at der i den Henseende maa gjøres den samme Forskjel, som den hidtil bestaaende Lovgivning gjør, saaledes at Dagleiarbeide, det vil sige det Arbeide, man afforderer om, uden at tage Hensyn til Tiden, ikke kommer ind under de Bestemmelser, hvorunder man endnu har fundet det tjenligt at holde det egentlige Lyendeforhold. Jeg siger ingenlunde dette, fordi jeg deler den Betragtning, der, som det synes, har fundet afskillig Anklang paa et andet Sted, og som gaar ud paa at skjælnes imellem Lyender og andre Arbeidere paa

den Maade, at de Sidste skulde kunne karakteriseres som frie Arbeidere, medens man ikke vilde tillægge Lyendet den samme Karakter. Det er maaste kun et mindre heldigt Udtryk, men jeg har ikke villet undlade det modsigende, fordi det er brugt mange Gange under denne Sags Behandling, og som det forekommer mig, med Urette. Efter det Standpunkt, jeg indtager i denne Sag, maa jeg bestemt hævde, at ethvert Lyende er en lige saa fri Arbeider som Dagleieren, og at Lyendeforholdet paa ingen Maade kan karakteriseres ved nogen Slags Tvangsenskab, uden for hvad Vedkommende som Kontrahent selv paatager sig. Jeg skal ogsaa tillade mig at udtale en Ærterkendelse og Tak til den høitærede Justitsminister, fordi han paa det omtalte andet Sted med Kraft og Styrke har hævdet, at Lyendeforholdet i Virkeligheden er et Kontraktforhold og intet Andet, et frit Kontraktforhold, hvori begge Parter maa agtes fuldkommen lige. Saa snart man viger bort fra denne Opfattelse, er man inde paa en Skraaplan, der fører hen imod tidligere Tilstande, hvor man betragtede Lyendet som ikke fri, som under et Slags Tredindom, eller værende i et Slags Tvangsforhold, der berettigede Samfundet til over for Lyendet at give Bestemmelser, som man ikke giver overfor andre Arbeidere. Det synes mig nu, at særligt i den ny Bestemmelse i § 8 har Skyggen af dette Ord om den fri og ikke-fri Arbeider aftegnet sig. Man vil gjerne bort fra, at Lyendeforholdet efter sin Natur og efter vor Lovgivning er et frit Kontraktforhold; man vilde gjerne have det bragt der hen til, at der for Lyendet blev givet særlige Bestemmelser, som ikke gjaldt for andre Arbeidere, og at Lyendeforholdet i det Hele blev bragt ind under tvingende Bestemmelser, der gjorde det til noget Særegent. Man har villet betegne det som et Slags Familieforhold, men det vilde snarere blive et Slags Slaveforhold, hvis man f. Ex. fik det Onske opfyldt, at „bortløbne Lyender", som man behager at udtrykke sig, skulde kunne føres tilbage ved Politets Foranstaltning. Det forekommer mig, at disse Bestemmelser her have en lille Bismag af denne Opfattelse, naar man, som allerede fremhævet, ikke alene vil have Lyendet tvunget til gennem Forligsmægleren at indkalde Husbonden for at faae Sagen forhandlet hos Forligsmægleren, inden Paategningens Ophævelse kan finde Sted, men endog har villet lægge det i Forligsmæglerens eller Politimesterens Magt at gjøre det til en Betingelse for Ophævelsen af Paa-